

New Airport Kids on the Block

*Every night and every morn
Some to misery are born.
Every morn and every night
Some are born to sweet delight.
Some are born to sweet delight,
Some are born to endless night.*

William Blake

Deca sa aerodroma. Zovu ih još i portabl decom, klincima-nomadima koji vreme između avionskih letova provode u artificijelnim prostorima aerodromskih terminala širom planete. Ko su, u stvari, aerodromski klinci i po čemu su prepoznatljiviji kao savremena društvena grupacija?

Baš kao što je kvazietički normativizam korporativnih biopolitika kriminalizacijom uživaoca duvana i “brze” hrane proizveo nove oblike konzumerizma i sledbenike kulta tzv. zdravih životnih stilova, primoravši dosledne pušače da prihvate socijalnu stigmatu “zdravog društva” i da ćoškare po aerodromskim boksovima predviđenim za ovu kategoriju putnika – tako su i opšti procesi ubrzanja prostorno-vremenskih komunikacija i ekonomskog hiper-raslojavanja usled razobručene finansijske liberalizacije s kraja 20. veka, popularno nazvane globalizacijom, stvorili nove oblike privremenih društvenih grupisanja poput fenomena aerodromskih klinaca, tih savremenih nomada koji krstare avio-koridorima.

Ti mladahni građani vrlog novog sveta zapravo su osnovci i srednjoškolci koji najčešće poseduju po dva ili tri pasoša i različite vrste kreditnih kartica. Kao svetski putnici u tranzitu, putuju sami u posetu svojim porodicama ili prijateljima rasejanim širom sveta, uglavnom tokom zimskih i letnjih pauza između pohađanja semestara na elitnim internacionalnim školama. Pomalo prezasićeni dosadnim ritualima pasoške kontrole, kašnjenjima aviona, presedanjima, sve rigoroznijim proverama prtljaga, čekiranjima i ukrcavanjima, automatizovanim gestikulacijama bezličnih stjuardesa koje demonstriraju proceduru evakuacije u slučaju neplaniranih situacija tokom leta – ovi tinejdžeri tumaraju od bankomata do automata sa slatkišima i Coca-Colom, poluzainteresovano smsuju, čatuju, skajpuju se, surfaju netom na svojim Mac-ovima i konzumiraju *lifestyle* hiphopera, emoa ili klonova Justina Biebera. Mlađi pripadnici ovih privremenih *ad hoc* skupina uživaju pažnju specijalizovanih aerodromskih edukatora i animatora.

Nevidljivi aerodromski klinci

U isto vreme, u posebnim zonama vazdušnih luka Evrope i Amerike, specijalno predviđenim za putnike sasvim drugačije klase i statusa, takođe privremeno borave deca koju nećete moći da vidite kako se dosađuju po aerodromskoj zgradi i slobodno komuniciraju putem svojih laptopova i mobilnih telefona. Zapravo, kao državljanin neke od zemalja tzv. slobodnog sveta sa njima se nikada nećete ni sresti, jer ovi aerodromski klinci sklonjeni su od pogleda užurbanih putnika, prisilno razdvojeni od svojih porodica, vršnjaka, detinjstva, zemalja, gradova i sela Drugog i Trećeg sveta iz kojih su jednom pošli put naivno izmaštanog života u nekom drugom, boljem svetu. Imigracione službe na aerodromima sprovode ove male *persona non grata*-e kroz posebne ulaze za građane drugog, trećeg, *n*-tog reda kako bi ih podvrgli dugotrajnim policijsko-birokratskim procedurama isleđivanja, višestrukim proverama identiteta i razloga putovanja, koje završavaju deportacijom u zemlju porekla.

Ova deca ne podležu režimu liberalne mantre o “slobodnom protoku ljudi, ideja, roba i usluga”. Kao ratne izbeglice, emigranti, azilanti, nadničari “na crno”, *sans-papiers*, kako ih već sve nazivaju, oni i njihovi roditelji dele zlehudu sudbinu miliona potlačenih, obespravljenih i prezrenih ljudi širom sveta koji se potučaju od nemila do nedraga usled siromaštva, epidemija, prirodnih i ratnih katastrofa, koje se po istorijskoj logici rđave beskonačnosti ponavljanja Istog dešavaju upravo u njihovim zemljama, i to najpre kao tragedija, a svakog narednog puta kao farsa. Neumesno je naglašavati da oni jesu dvostruke žrtve – najpre, istorijske žrtve viševjekovnog kolonijalizma imperijalnih država evro-američkog Zapada ili azijskog Istoka, koje su narode kolonizovanih zemalja dovele u istorijski bezizlazan položaj, a potom i žrtve globalnog robovlasničkog sistema s kraja 20. veka, čiji nastanak koincidira sa završetkom Hladnog rata, početkom neoliberalnog cunamija i posledičnom eksplozijom globalnih migracija, nezabeleženim još od Drugog svetskog rata. Ekonomski proračuni pokazuju, pri tom, da se broj imigranata-robova iz godine u godinu udvostručuje i utrostručuje, te da je trgovina ljudima tokom poslednje decenije predstavljala najprofitabilniji sektor sive zone svetske ekonomije, visoko iznad profita ostvarenih trgovinom narkoticima i oružjem.

Zbog toga bi bilo sasvim netačno i nepošteno reći da ovi klinci zaista putuju, jer najveći broj imigranata biva ilegalno transportovan u razvijene zemlje podzemnim kanalima kopnenih i morskih ruta u organizaciji transnacionalnih mreža organizovnog kriminala. Aerodromi su, u stvari, samo tranzitni sabirni centri imigracionih službi EU ili SAD za ubrzanu proceduru deportacije vazdušnim koridorima. Stoga, oni ne putuju kao turisti, već ih daleko od očiju javnosti prebacuju na jednu ili drugu stranu nevidljivog zida kao običnu prokrijumčarenu robu na kojoj se unosno zarađuje. Tek povremeno, kada neki od prenatrpanih tankera potone ili se imigranti kolektivno uguše u hladnjačama sa povrćem i voćem, globalne medijske mreže će senzacionalistički prikazati standardizovanu minutažu o tragičnoj sudbini slepih putnika iz potpalublja teretnih brodova i kontejnera kamiona, na šta će svetski auditorijum, odavno sviknut na slike patnje, brutalnog nasilja i destrukcije, još jednom ravnodušno slegnuti ramenima i odmahnuti rukom. U “stvarnom” životu oni su skrajnuti i gotovo nevidljivi; u medijskom matriksu, pak, uprkos novogovoru političke korektnosti i zloupotrebljenoj ideji ljudskih prava, implicitno su predstavljeni kao polucivilizovani uljezi koji ugrožavaju *our way of life* ili – malo

humanije i nadasve cinično – kao apstraktne žrtve kakve elementarne nepogode kojima je potrebna pomoć.

Faraway, So Close

Ta dva odelita sveta slobodnih aerodromskih klinaca, na jednoj, i njihovih nesretnih vršnjaka, na drugoj strani aerodromske zgrade, simbolički se susreću jedino na aerodromima, ali zapravo nikada ne ostvaruju međusoban kontakt. Situacija u kojoj su jedni drugima tako blizu, a tako daleko, paradigmatična je slika globalnog sistema ekonomske i pravno-političke nejednakosti koja se najlakše može uočiti upravo u vazдушnim lukama kao isturenim tačkama sprovođenja evropskih imigracionih politika inkluzije, odnosno ekskluzije. Tako klinici-nomadi “slobodnog sveta” putuju na porodično okupljanje na Upper East Side-u u Njujorku ili u posetu prijateljima iz škole, dok ogromna masa savremenog roblja biva deportovana natrag u zemlju porekla, ukoliko su uopšte imali sreće da svoj život ne završe kao robovi planetarne mafije ili kao žrtve eksploatacije potplaćenog, odnosno neplaćenog rada “na crno” u obećanim zemljama.

Uprkos nesvodivim klasno-ekonomskim, kulturalnim i statusnim razlikama, i jednima i drugima zajedničko je to što predstavljaju dva lica kapitalizma, sistema nejednakosti i kanibalističke eksploatacije u kome povlašćeni potomci većinskih vlasnika korporacija, izvršnih menadžera banaka ili visokih službenika međunarodnih institucija uživaju status slobodnih građana sveta i sve privilegije koje im pripadaju po nekoj vrsti naslednog prava, dočim njihovi vršnjaci iz Trećeg sveta preživljavaju svoje prekarne živote u neprestanom strahu od bezizgledne sutrašnjice i očajničkom pokušaju bekstva od nepodnošljive sadašnjosti. Ma kako surovo zvučale sledeće reči, jer deca i mladi ljudi se, po pravilu, uvek i svugde poistovećuju sa nečim neukaljanim i perspektivnim, većina slobodnih aerodromskih klinaca će, ipak, po inerciji porodične tradicije i sasvim u skladu sa kulturalno-ekonomskom logikom sveta kome pripadaju, ubrzo aktivno sudelovati u reprodukciji globalnog sistema klasne nejednakosti i invenciji novih oblika eksploatacije, jer su ključne pozicije odlučivanja u kapitalizmu rezervisane samo za ove malobrojne naslednike klase upravljača.

Za kraj ove nevesele priče o aerodromskim kincima, valjalo bi reći da su i slobodna deca vrlog novog sveta takođe svojevrstne žrtve kapitalističkog sistema, uprkos svom povlašćenom socijalnom položaju. Naime, iako sistemski mehanizmi onemogućavanja direktnog susreta umivenog lica i naličja današnjeg sveta deluju na raznim nivoima društvene stvarnosti, oni najefikasnije i najvidljivije funkcionišu upravo na aerodromima kao komunikacionim raskršćima globalizovanog sveta u kojima se hijerarhijski i ideološki ustroj savremenog kapitalističkog poretka striktno odražava u politikama zoniranja prostora i načinu regulacije saobraćaja putnika, gde jedni čekaju u predvorju emigrantskog pakla, dok drugi stoje pred otvorenim kapijama kapitalističkog raja. Tabuizacija mogućnosti susreta se, pri tom, neprestano učvršćuje i simbolički normalizuje sistematskom internalizacijom medijskih slika (ne)očekivanog terorističkog napada kao dijabolične personifikacije globalne opasnosti od radikalne drugosti vanzapadnog sveta. Možda upravo zato što nikada neće biti u prilici da ostvare

neposredan susret sa svojim vršnjacima iz bivših i sadašnjih kolonija i tako izbliza upoznaju realnost tragičnih života te nevidljive i neme većine svetske populacije, osim putem pasivnog konzumiranja simulakruma ekranskih slika lišenih suvislih analiza uzroka ogromnih migracija – nove generacije aerodromskih klinaca slobodnog sveta i nadalje će, dečje naivno, živeti u izmašanom svetu sopstvenih *lifestyle*-ova, što im se nikako ne može prebaciti, budući da oni ipak jesu samo deca. Problem je u tome što čak i onda kada jednoga dana budu zamenili svoje roditelje na upravljačkim pozicijama, ovo zatumljeno mnogoljudno mnoštvo savremenih robova kapitalizma i nadalje će strukturno određivati smer njihovog *zajedničkog* puta kao svojevrstan *Unheimlich* – nejasno preteći i potencijalno traumatičan sadržaj duboko potisnut u podsvest; zajedno sa svojim roditeljima i budućom decom, mladi upravljači će potajno strahovati od mogućeg terorističkog napada, trudeći se duboko u sebi da odagnaju medijski indukovane primisli o nepoznatom virusu koji niotkuda napada sistem.

Oni su, dakle, takođe žrtve sistema utoliko što njihove skrivene strepnje predstavljaju simptom systemske greške koja je upisana u logiku funkcionisanja kapitalizma kao ekonomsko-političkog sistema koji sâm generiše permanentnu krizu i neprekidno vanredno stanje Totalnog rata svijju protiv svih. Na drugoj strani, njihovi nevidljivi vršnjaci sa aerodroma koji nisu imali sreće da budu rođeni na svetlijoj strani planete i dalje će biti puka “kolateralna šteta” sistema u kome su i jedni i drugi neraskidivo povezani kao lice i naličje sveta u kome živimo, tako suštinski udaljeni, a samo na trenutak tako blizu. Iako jedni putuju prvom klasom, a drugi u potpalublju kao slepi putnici, svi oni, ipak, *zajedno* putuju u istom brodu kojeg danas, valjda zbog ružne asocijacije na izvestan kraj puta, niko još uvek nema hrabrosti da nazove savremenim *Titanikom*. Iz dana u dan, vrh ledenog brega je sve bliži i sve veći, a potpalublje sve tesnije.

Zasada je sve u redu. Srećan nam put.

Milan Rakita